

KOLLÉGIUM

SZAKMAI - MÓDSZERTANI, INFORMÁCIÓS FOLYÓIRAT

A tartalomból:

Nagy Imre Emlékház 3. oldal

Kollégium és a NAT 5. oldal

Jubileumi ünnepségek 10. oldal

**XIII.
évfolyam
2003.
11. szám**

Dráva Völgye Középiskola Kollégiuma Középrigóc

Az értelmiségivé válás kohója a kollégium

A népi kollégiumi mozgalommal foglalkozó irodalom a Nemzeti Tankönyvkiadó jóvoltából ismét értékes művel gyarapodott, Pogány Mária szerkesztésével és előszavával jelent meg: „Az értelmiségivé válás kohója a kollégium” című munka, amelynek alcíme: Interjúk és dokumentumok a NÉKOSZ-ról és a szakkollégiumokról. Az A/5-ös méretű, 10,7 ív terjedelmű 120 oldalas könyvet 2003-ban a Dabasi-Jegyzet Kft.-ben nyomtatták és kötötték. A könyvben szereplő nyolc interjút Faludi Szilárdné Szita Margit készítette. A kötetet név- és tárgymutató egészíti ki.

A Népi Kollégiumok Országos Szövetsége (NÉKOSZ) 1946-ban alakult a Györfly István kollégium tagjainak kezdeményezésére és a demokratikus pártok támogatásával, elsősorban a Nemzeti Parasztpárt és a Magyar Kommunista Párt hathatós segítségével, mindenekelőtt a Györfly kollégisták közreműködésével.

Az egyetemi-főiskolás népi kollégiumba zömmel azok a munkás, paraszt, értelmiségi, iparos és más származású tehetséges fiatalok kerültek, akiket a szüleik igen nagy anyagi áldozatokat is vállalva, már elindítottak a tanulás, a felemelkedés útján. A középiskolásokat és főként az általános iskolásokat is befogadó népi kollégiumokba tömegesen kerültek be olyanok is, akiknek a tanulása a népi kollégiumok nélkül aligha kezdődhetett volna el. A népi kollégistákról szólva ez utóbbiakról időnként megfeledkezünk, pedig ők is a népi kollégisták igen népes osztagát képezték. Sok olyan kollégista is volt, akik a szomszédos országokból települtek, gyakran menekülve jöttek hozzánk.

A rohamosan kiépült kollégiumi hálózatnak kétségkívül jelentős és sajátos részei voltak az ún. mérnökkollégiumok, amelyek főként a fővárosban a kollégiumok szakosítása után jöttek létre. Könyvünk „Az értelmiségivé válás kohója a kollégium” című kötet nagyrészt e kollégiumok tagjaival készült interjúkat tartalmazza. Kollégiumokról, értelmiségiekről szóló írások leginkább írókról, történészekről, általában a humán értelmiségiekről szólnak. Örvendetes, hogy ebben a könyvben a mérnökök, a műszaki tudományok ismerői – művelői szólalnak meg zömmel és fejtik ki nézeteiket, teszik közkinccsé emlékeiket a népi kollégiumokban tapasztalt, megélt életüket, gondolataikat.

Az előszóból megtudhatjuk, hogy az interjúk tulajdonképpen egy soha eddig még moziban, TV-ben be nem mutatott film készítésének voltak alapanyagai. Reméljük egyszer még a felvett anyagnak legalább a megvágott, rövid változatát is láthatják a téma iránt érdeklődők. A könyvből nemcsak a mérnökkollégiumok életébe kapunk bepillantást, de a második világháború alatti és főként utáni hazai társadalmi-politikai viszonyokba is betekintést nyerünk. Megtudhatjuk, hogy a népi kollégiumi nevelés, közösségi élet a NÉKOSZ 1949-es megszüntetésével nem tűnt el teljesen a magyar nevelésből, közéletből.

Az 1950-es évtized közepén ismét bekerült a közgondolkodásba, felmerült a népi kollégium rendszer felújításának igénye. A később kialakult szakkollégiumokba is lényeges szerepe volt az egykori NÉKOSZ hagyományoknak, emlékek továbbélésének és szervezésé-

ben az egykori népi kollégisták tevékenyen közreműködtek. A rendszerváltás után ismételten jelentkezik a népi kollégiumi tapasztalatok széles körű és tudatosabb hasznosításának igénye.

Úgy vélem valamennyi kollégium könyvtárában ott a helye a Nemzeti Tankönyvkiadó által megjelentetett „Az értelmiségivé válás kohója a kollégium” című munkát a kollégisták, a kollégiumi tanárok gyakran és haszonnal forgatják. Abban is bízok, hogy az előző első mondatát a jövő nem igazolja, vagyis hogy „az egykori népi kollégista generáció feltehetően utolsó jelentősebb kollektív vállalkozásának eredményét tartja kezében az olvasó”. Remélem ez a könyv a népi kollégiumi irodalom jelentős darabja marad, de a még élő egykori népi kollégisták számos egyedi és kollektív alkotás létrehozására lesznek készek és képesek. Talán már több alkotás készül vagy éppen kiadásra vár, mert a népi kollégiumok igen gazdag tapasztalatainak eddig csak egy része vált közkinccsé. A nép kollégiumi mozgalom, a nevelési, pedagógiai tapasztalatok összefoglaló szintézisének megalkotása, megjelenése még várat magára. A már többször felvetődött népi kollégisták életútját bemutató életrajzi lexikon megalkotása is a jövő feladata.

A Nemzeti Tankönyvkiadónál 2003-ban Pogány Mária szerkesztésében és előszavával megjelent „Az értelmiségivé válás kohója a kollégium” című munka jelentős, hasznos munka, amelynek széles körű megismerése és tanulmányozása indokolt, a hazai neveléstudomány és kollégiumi gyakorlat sokat profitálhat belőle.

dr. Tatai Zoltán

Kollégium KÉSZÜLT AZ OKTATÁSI MINISZTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

Kiadja: a Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetség, a „Kollégiumokért” Sajtóalapítvány megbízásából
Felelős kiadó: Horváth István **Főszerkesztő:** Benda János **Alapító főszerkesztő:** dr. Benedek István
Rovatszerkesztők: Fuchsné Hattinger Zsuzsanna, Gulyás Béla, Takács Ernő, Dr. Csépe György, Pethes Zoltán,
Szerkesztőség címe: Körösy László Középiskolai Kollégium 2500 Esztergom, Szent István tér 6. Tel./fax: 33/412-813
Terjesztés: Pethes Zoltán, Tel.: 30/9-376 - 042; **Előfizethető a kiadó címén:** 1417 BUDAPEST, Pf.:11. Tel./fax: (1) 352-9601
E-mail: kollegiumiszovetseg@mail.matav.hu **Honlap:** www.kollegiumiszovetseg.matav.hu **Példányszám:** 1500 **Ára:** 112 Ft

Népi kollégisták a Nagy Imre Emlékházban

A györfffysták a közelgő októberi forradalom évfordulójára is készülve, 2003. október 14-én 15 órai kezdettel összejövetelt szerveztek Nagy Imre egykori lakóházában (Budapest, II. Orsó u. 43-ban), amely jelenleg a Nagy Imre Alapítvány székhelye és Nagy Imre életéről és az októberi forradalomról kiállítás látható.

A Nagy Imre Emlékház nevet viselő épületet az 1930-as évek végén építették Kozma Lajos építész és iparművész tervei alapján bauhaus stílusban. Az épületet Nagy Imre 1948-ban vásárolta meg, itt élt és dolgozott családjával 1949. november 2-től 1956. november 4-ig. Ez a ház ma már a magyar történelem része, felkeresésre érdemes színtere. A bejáratnál emléktábla emlékeztet a hely jelentőségére.

Az emlékező, barátságot ápoló összejövetelekre közel száz egykori népi kollégista, györfffysták és barátaik jöttek el, hogy felelevenítsék egykori emlékeiket, elmondják Nagy Imréhez fűződő munkatársi, tanítványi kapcsolataik eseményeit, élményeit, köztük olyanokat is, amelyek nem, vagy alig ismeretek, és még nem kerültek dokumentálásra. Az épület földszintjén lévő nagy ebédlő – hall helyiséget a résztvevők zsúfolásig megtöltötték.

Elsőként *Újvári József* ny. dandártábornok, a Nagy Imre Alapítvány elnöke üdvözölte a megjelenteket.

Pál József, a györfffysták doyenje köszönte a meghívást és üdvözölte a megjelenteket, majd megnyitotta a baráti – emlékező tanácskozást. Dr. Sipos József agrártörténész, a Nagy Imre ház kutatási igazgatója köszöntötte a megjelenteket és előbb szóban, majd az épületet bejárva mutatta be az épületet és a kiállítást. A földszinti nappaliban Nagy Imre és mártírtársai újratemetéséért indított küzdelem emlékeit láthatjuk. Jelképes sírjukat 1988. június 16-án Párizsban, a Père Lachaise temető-

ben avatták. 1989. június 16-i újratemetésük a magyarországi demokratikus átalakulás meghatározó eseményévé vált. A falakon bemutatják a 301-es parcellánál tisztelegő politikusok fotóit, a Nagy Imréről elnevezett utcákat, tereket, emléktáblákat és szobraikat. A tárlókban a volt brüsszeli Nagy Imre Intézet kiadványai, könyvek, dokumentumok és emléktárgyak, az 1956-os forradalom fényképei és sajtója található. A télikertben Nagy Imrét a családja és barátai körében láthatjuk. A lépcsőfeljáróban a politikust és az államférfit mutatják be: az 1945-ös földosztó minisztert, a belügyminisztert, a Parlament elnökét, az 1949-1953-as éveket az „új szakasz” és a forradalom miniszterelnökét.

Az emeleten – Nagy Imre dolgozószobájában – az életutat bemutató kiállítás látható: fényképek, személyes tárgyak, kéziratok – köztük a „Snagovi napló”. A korabeli rádióból Nagy Imre utolsó szó jogán elmondott megrázó erejű be-

széde hallható, amelyet megdöbbentő élmény volt meghallgatni. Utolsó szavaival „a nemzet kezébe” helyezte a sorsát.

A kiállítás megtekintése és az emeleti erkélyen a szép kiállítási szemlélődés közbeni emlékező baráti beszélgetések után a résztvevők ismét a földszinti teremben folytatták az emlékező tanácskozást.

Pataki Ferenc akadémikus, a NÉKOSZ egykori főtitkára a népi kol-

NAGY IMRE
a forradalmi Magyarország miniszterelnöke
(1956-1958)

légisták és Nagy Imre kapcsolatának csomópontjaira emlékezett: az első nagy és történelmi találkozás 1945 tavaszán volt, amikor a Györfly István Kollégium tagjai közül sokan megyei biztosként és más beosztásban a magyar parasztság ősi jussát, a földet osztották. A hatályos törvényi rendelkezéseket betartva, de forradalmi lendülettel alakították a történelmet, szervezték a földosztást, ma már szinte elképzelhetetlenül nehéz körülmények között. A második nagy találkozás az 1956-os forradalom előtti és alatti napokban következett be. Nagy Imre születésének 60. évfordulója alkalmából 1956. június elején lakóházába mintegy hatvan főt hívott meg baráti összejövetelekre, köztük egykori népi kollégistákat is. 1956-ban Nagy Imre második kormányában Gyenes Antal – aki a népi kollégiumi mozgalom kiemelkedő személyisége – a begyűjtési miniszter volt. Első intézkedése az a híres egymondatos rendelet volt, amely a terménybegyűjtés gyűlölt rendszerét eltörölte. Ezekben a napokban több egykori népi kollégista, mindenképp Kardos László, volt NÉKOSZ vezető tevékenykedett Nagy Imre környezetében.

A harmadik találkozás pedig a híres,

hírheht Nagy Imre per és más, a megtorlást szolgáló perek voltak. Nagy Imre a per során védelmébe vette a népi kollégiumok rendszerét és azokban a magyar nép felemelkedésének fontos elemét látta. A perek során több népi kollégista került elítélésre, köztük Kardos László és Fekete Pál egykori veszprémi nevelőtanár, akik 1963-ban amnesztiával szabadultak a börtönből.

Összejövetelünknek két olyan egykori népi kollégista résztvevője volt – Nagy Gyula agrárkutató és Nagy Balázs, a Petőfi Kör egyik vezetője –, akik a Pataki Ferenc által említett 1956-os születésnapra összejövetelnek is meghívottjai és résztvevői voltak.

Kovács Sándor, aki Nagy Imrének évekig a személyi titkára volt, a Nagy Imre lakóház megvásárlásának körülményeit ismertette. Elmondta, hogy hivatali főnöke megbízta azzal, hogy keressen számára jó fekvésű helyen eladó, megvásárolható családi házat. A mostani emlékházat, amelyet nagy kert vett körbe, alkalmasnak tartották a célra, megvételének egész proceduráját az emlékező Kovács Sándor intézte: a ház vételára 30.000 Ft volt, amelynek kifizetéséhez Nagy Imre még kölcsönt is kényszerült felvenni. A kellemes környezetben épített tágas, modern lakás minden szempontból megfelelt a vásárló és családja igényeinek, ahol a család élt, mindaddig, amíg a történelmi körülmények azt lehetővé tették. Kovács még számos emlényéről tett említést.

Romány Pál szolnoki, majd budapesti népi kollégista agrárpolitikus és agrártörténész volt a következő felszólaló, aki Nagy Imrének egyetemi tanítványa volt és tanszékén asszisztensként is dolgozott, később a földművelésügyi miniszteri székben utóda volt. Megemlítette, hogy a Szent István Egyetemen őrzik Nagy Imre egyetemi tanári iratait és az Erdei Ferenc által aláírt kinevezési okmány másolatát.

Somodi István jogász, agrárközgazdász, egykori Győrffy-kollégista földosztóként, kollégiumszervezőként volt Nagy Imre közvetlen munkatársa. Felszólalásában arról a munkatársi, főnök-beosztotti viszonyról beszélt, ami Nagy Imre és közte kialakult. Elmondta,

hogy a szakszerű, pontos, fegyelmezett munkát mindenkitől megkövetelte, de leginkább önmagával szemben volt igényes. Arról is szólt, hogy Nagy Imre beszédeinek stílusa nemcsak tartalmában különbözött a korabeli politikusokétól, hanem stílusában, modorában is. Beszédei mindenki által értett nyelvezeten, emberiül, magyarul szóltak, üde jelenség és eltérő volt a korabeli agit-propos zsargontról.

Pogány Mária – Kardos László özvegye – néprajzkutató, Kardos és a népi kollégiumi hagyaték ápolója, a mártír miniszter és férje kapcsolatáról beszélt.

Svéd László történész, a NÉKOSZ mozgalom kutatója arról beszélt, hogy Nagy Imrét arra kapacitálták, vállaljon szerepet az ifjúsági politikában. Svéd úgy vélte, Nagy Imre felismerte, hogy

a számára kevésbé ismert terepen nem célszerű szerepet vállalni, mert az újabb konfrontációt jelenthetne közte és a párt vezetése között, amelyet ő nem kívánt.

Tóth Bence, győrffysta, egykori nyugalmazott újságíró a Zala megyei földosztó-biztosai tapasztalataira emlékezett. *Nagy Balázs* arról szólt, hogy Nagy Imre rehabilitálása 1953-ban összekapcsolódott a NÉKOSZ rehabilitálásának kezdetével is. *László Imre*, a Közgazdasági Egyetem egykori professzora Nagy Imre egyetemi tanári tevékenységét méltatta. *Keserű Jánosné*, a Petőfi Népi Kollégium tagja, nyugalmazott miniszter egy ideig Nagy Imre tanársegédje, közvetlen beosztottja volt az egyetemen és ottani tevékenységét méltatta. *Nagy Mihály*, a Zalka Máté kollégium tagja, 1947-ben Jugoszláviában a vasútépítő csapat részese és krónikása, Fejér megye földosztó biztosa a földosztás gyorsaságának fontosságát említette. A tavasz közeledett, a munkákat gyorsan kellett megkezdeni,

ezért a földosztás nemcsak történelmi jelentősége miatt volt fontos, hanem azért is, hogy élelmiszerre legyen az országnak. *Kázmár Sándor*, Nagy Imre alapos agrártudományi kutatói munkásságát említette és elmondta, hogy az 1951-ben megjelent könyvét tankönyvként használták az agrárpolitika-agrárgazdaság tanulásában.

Számos felszólaló hangoztatta, hogy Nagy Imre humánus, emberi légkört teremtett maga körül. Kiemelték még, hogy a törvények szerinti ügyintézését még földosztó miniszterként is igyekezett szigorúan betartani, amikor ezt gyakran jobbról és balról is igyekeztek kijátszani.

A hozzászólók, az emlékezők - felemlítve Nagy Imre érdemeinek, életének egy-egy epizódját - további, a még élő tanúk emlékeinek, emlékezéseinek, a fellelhető dokumentumok mielőbbi és minél teljesebb, körültekintőbb összegyűjtésének fontosságát, szükségességét hangoztatták.

Sipos József bevezetőjében és zárószavában is, majd *Pataky Ferenc* és az utána következő felszólalók is hangsúlyozták, hogy Nagy Imre és a kollégisták közötti kapcsolatban és általában az életműben még sok az ismeretlen, a fehér folt, amelyeknek az eltüntetésében a még élő munkatársaknak, tanítványainak jelentős lehet a szerepük. (Ennek az emlékező tanácskozásnak a teljes anyagát is hangsúlyosan rögzítették.)

Sipos József az összejövetel házigazdája, a maga és a Nagy Imre Társaság nevében megköszönte a nagyszámú megjelentést és az aktivitást. Kérte, hogy a résztvevők emlékezéseiket vessék papírra és a még esetleg meglévő dokumentumaikat bocsássák a Nagy Imre Alapítvány rendelkezésére további archiválás és feldolgozás céljából. Kérte, hogy a résztvevők családjuk, ismerőseik körében mondják el a látottakat és más alkalommal is látogassák meg az emlékházat. (A jelenlévők az emlékházról ismertetőt, ajándék kiadványokat kaptak emlékül.)

Pál József zárószavával ért véget a jó hangulatú, sok emléket felelevenítő emlékező „kollégiumi est”.

Kollégiumokról a NAT „árnyékában”

Van neveléstörténeti múlt, van még jelen, lesz-e jövő!?*

A kollégiumi pedagógia szép és nehéz szakmai területén dolgozó kollégáknak, az igénybe vevő diákoknak és szüleinek egyaránt fontos változásokat hoztak a közoktatási törvény (1993, 1996, 1999) módosításai. Ezek a változások neveléstörténeti korszakhatárok is. A magyar kollégiumok több évszázados történetében nem tudunk olyan példát, amelyek az 1999. évi törvényi változáshoz hasonló horderejűek lennének. Ma a kérdés úgy tehető fel, hogy a rangos neveléstörténeti múlt, a változó világban eredményesen szocializáló jelen után az újabb törvényi változással lesz-e még kollégiumi jövő Magyarországon.

A probléma felvezetéseként egy neveléstörténeti és egy évtizeden belüli történetet mutatunk be.

Gróf Zichy János kultuszminiszter 1911 májusában parlamenti interpellációjában a kollégiumok és az internátusok mellé állt. A századfordulón kialakult kollégiumokról szóló vita az intézményhálózat bővítéséről szólt. „A miniszter ugyanis kijelentette, hogy nagy gondot akar fordítani a jövőben a fennálló internátusok fejlesztésére és esetleg új középiskolai internátusok létesítésére, mert rendkívül nagyfontosságúnak tartja azt a környezetet, amelyben a gyermek él, és megnyugtató a szülőknek, hogy a gyermeküket jó kezekben tudják, mert egyébként igen nagy gondot jelent a gyermekeket vidékről a városba küldeni.”¹

Az 1993. évi LXXIX. közoktatási törvény előkészítése és társadalmi-szakmai vitája során a törvény-előkészítők körében felmerült, hogy a kollégiumot nem is kell szerepeltetni a közoktatási intézményrendszer részeként, inkább a népjóléti tárca felügyelete alá kell helyezni mint szociális ellátórendszert. Ezt a próbálkozást sikerrel aka-

dályozta meg az akkor már erős és szervezett közösség, a Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetség. Az első nagy érdekérvényesítési tettel a kollégiumi intézményhálózatot húzta ki a koncepcionális gödörből, a gazdasági lobbyszerkeket előtérbe helyező zsákutcából. A szövetség szakmai és politikai érvekkel, a társadalmi érdekek bemutatásával bombázta a törvény-előkészítő munkacsoportokat, a törvényalkotót.

A kollégiumok történetében ez az első eset, hogy civil szakmai szervezet küzdött intézményeinek továbbélésért. Ez a küzdelem azóta folytatódik, alig találunk hasonló példát a magyar közoktatásban arra, hogy egy szakmai, érdekvédelmi szervezet mindig, minden törvényi változtatásnál újrakezdésre kényszerül.

Felidézhetjük az elmúlt tíz év főbb szakmai történéseit, azokat a veszélyhelyzeteket, amelyeket a szakmának kellett elhárítania. Ennek tükrében jobban megérthető a változásról való szakmai félelem. Miért nem természetes dolog a törvényalkotóknak, hogy a társadalmi mobilitásban, a szocializációs folyamatban és a hátránykompenzációban fontos intézményhálózatot helyzetbe hozzák jövőképpel, támogatással, törvényi háttérrel?

Milyen tudományos érvrendszer szól a kollégiumok megtartása mellett?

A több évszázados kollégiumi közösségi nevelés története a magyar és az európai neveléstörténet külön fejezete.

- A protestáns és katolikus bentlakásos iskolák, a francia mintára szerveződött tehetséggondozó kollégiumi központok, az Eötvös Kollégium, a századfordulón alapított állami bentlakásos intézmények, majd a népi kollégiumok teljesítették azt

a történelmi küldetést és társadalmi funkciót, hogy biztosították a tudás birtokbavételét a társadalom legkülönbözőbb rétegeiből érkezett fiataloknak.

- E Magyarország sajátos település-szerkezete és iskolái miatt már a 16–17. században jelentős bentlakásos intézmények alakultak ki egy-egy város iskolacentrumában. Munkamódszerükben, pedagógiai kultúrájukban, tudás- és értékközvetítésükben a társadalmi haladást szolgálták.
- A ma középfokon tanulóknak több mint egyharmada csak kollégiumi háttérrel tud szakképesítéshez, érettségihez jutni, vagy felsőfokú tanulmányokra felkészülni. Kollégium nélkül tehát nem tervezhető a magyar közoktatási rendszer, mert ilyen intézmények nélkül sérül a szabad iskolaválasztás és az esélyegyenlőség alkotmányos elvének érvényesülése.

Milyen szakmai, szociálpszichológiai érvek szólnak a kollégiumi intézményrendszer mellett?

Az 1989-es társadalmi átalakulás óta komoly veszély fenyegette és fenyegeti a mai kollégiumok létét. A veszély természeténél fogva újra és újra felüti a fejét, amikor oktatási törvénykezés, törvénymódosítás, közoktatási rendszerbeli változtatások vannak napirenden.

Vajon miért van ez így egy demokratikus jogállamban? Kinek és milyen érdekeknek áll útjában ez a jobb sorsra érdemes intézményrendszer?

Az első szabadon választott parlament fontos törvénykezési aktusa volt az önkormányzatokról szóló törvény megalkotása. Ebben a törvényben az önkormányzatiság logikája érvényesült, így a közoktatási intézmény-

* Ennek az összegző tanulmánynak (is) köszönhető, hogy rávilágítva a kollégiumok szerepére, jelentőségére, a NAT bevezetőjében most már szerepel a kollégium. Ezzel újabb lépés történt az iskolával való „egyenrangúsítás” felé.

fenntartási kötelezettséget a települési önkormányzatoknak írta elő a törvény. A kollégiumi fenntartási kötelezettség ezért olyan – fővárosi, megyei, megyei jogú városi, városi, települési – önkormányzatokhoz került, amelyek nem érdekeltek az ilyen intézménytípus fenntartásában, hiszen az igénybe vevők köre nem ebből az önkormányzati érdekszférából való. A polgármester és a helyi képviselő-testület azoktól a választópolgároktól számíthat politikai szavazatra, akiknek helyi érdekeit elégítik ki. Ezért vált fontossá az általános iskola, az óvoda és a helyi érdekeket megtestesítő intézményrendszer fejlesztése. Az igénybe vevő klientúra az érdekeinek megfelelő intézményfenntartást, működtetést politikai szavazatokkal viszonozza az önkormányzatiságot megtestesítő képviselőknek.

A gyógyszerár, a fedett buszmegálló, a közműfejlesztés például mind-mind prioritást élvez(ett) a döntéshozatalnál a kollégium-fenntartással szemben. A kollégista gyerekek szüleitől nem kap mandátumot a helyi képviselő, hiszen ezek a szülők a saját településükön szavaznak. A kollégiumot igénybe venni kényszerülő gyerekek szülei egyébként is nem vagy alig rendelkeznek érdekérvényesítő, nyomásgyakorló képességgel. Forráshiányos önkormányzati költségvetések idején nagyon nehéz számon kérni azt az előrelátó, országos jövőt alapozó bölcseséget, hogy a helyi önkormányzat is szolgálhat összetársadalmi érdekeket.

A következő felsorolásból látható, hogy a társadalmi átalakulás folyamatában milyen jellegű szakmai és közoktatási rendszerbeli gondok merültek fel.

- Rohamosan csökken a kollégiumok száma, a kistelepülésen élő diákok továbbtanulási lehetősége és esélye korlátozódik (1990).
- A kollégium nem kerül be a készülő közoktatási törvénybe a közoktatási intézményrendszer részeként (1992).
- A kollégiumok kimaradnak a címzett és célzott céltámogatási körből (1993).
- A kollégiumok normatív támogatá-

sa kevés a működtetéshez, s ez a fenntartó önkormányzatokat még inkább az intézmények megszüntetésére sarkallja (1994).

- A kollégiumi nevelés nem kap szerepet és lehetőséget a NAT keret-terveiben, műveltségi területeiben, elmarad e terület tartalmi szabályozása (1995).
- A közoktatási törvény módosításakor az eredetileg tervezett tizennégy órás foglalkozási időkeret a kollégiumpedagógia végét jelenti, az intézményeket gyermekmegőrzővé degradálja (1996).
- A kollégiumi intézményrendszernek nincs törvényben kihirdetett országos nevelési alapprogramja, így e nélkül, ajánlások alapján kezdik kidolgozni a helyi pedagógiai programot (1997).
- A kollégiumi intézményrendszer kimarad a Közoktatás Távlati Stratégiája című dokumentumból (1998).
- A kollégiumi hálózat kimarad a kötelező eszközminimum (készülő) miniszteri rendeletből, így a fenntartók elháríthatnak minden felelősséget (1998).
- A kollégiumi hálózat kimarad a SZAK 2000 témajegyzékből (1999).
- A kollégiumok nem kapnak lehetőséget a Comenius 2000 minőségfejlesztési folyamatban (2000).
- A kollégiumi normatív támogatás nem kerül be a kétéves költségvetésbe közel 100%-os mértékben, így a fenntartó önkormányzat további korlátozásainak lesz kitéve (2001).
- Az étkezési normatív támogatás megvonásával ellehetetlenül a kollégiumot igénybe vevők szüleinek anyagi helyzete, elsorvad a diákétkeztetés (2002).

A kollégiumi szakmának lépnie, reagálnia kellett erre a helyzetre. Fárasztó és emberpróbáló dolog minden évben újrakezdeni a szakmai érdekérvényesítést. A középfokú kollégiumi rendszer számára érthetetlen például az egyetemi kollégiumépítési láz, program. Ennek van sajtója, menedzsmentje, úgy, hogy az érdekeltek (igénybe vevők) egy lépést sem tesznek.

A Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetség életre hívása szakmai önvédelem volt. A programtézisek megalkotásakor a következő stratégiai célok fogalmazódtak meg:

- az érdekelt fenntartó megtalálása;
- a kollégiumi autonómia törvényi garanciáinak megteremtése;
- a kollégiumpedagógiai szakmai, módszertani kultúra fejlesztése.

Ha nem is a semmiből, de a nagyon kevésből kellett kezdeni egy országos kollégiumi szervezet felépítését.

A felsorolt veszélyeket a szövetség heroikus munkájának eredményeként sikerült elhárítani.

- Lelassult a kollégiumok felszámolási folyamata, nyíltak új intézmények is.
- A kollégium a közoktatás szerves részeként bekerült a közoktatási törvénybe (20. és 32. §).
- A kollégiumok bekerültek a címzett és célzott céltámogatási körbe, több intézményt felújítottak.
- Évről évre emelkedik a normatív támogatás. A 2000. évi költségvetési törvény tervezetében három terület kapott prioritást (100%-os normatívát) a fenntartói érdekellentét oldására: a fogyatékosok intézményei, az ezer főnél kisebb települések iskolái és a kollégiumok.
- A kollégiumi pedagógiai programok elkészítéséhez multiplikátor képzésre adott támogatást a minisztérium.
- A közoktatási törvény módosításakor (1996) az 53. § 7. bekezdés meghatározta a kollégiumi foglalkozások időkeretét, szerkezetét, így elhárult a veszély a kollégiumok „ágy-asztal-vacsora” típusú gyermekmegőrzővé degradálásától.
- A módosított Kt. 49. §-a kimondja, hogy a kollégiumok pedagógiai programja a Kollégiumi nevelés országos alapprogramja alapján készül.
- A kollégiumi intézményrendszer fejlesztésére nemzeti kollégiumi közalapítványt alapított a kormány (2001).
- A Közoktatási Modernizációs Közalapítvány (KOMA) kollégiumi

megújítási programot hirdetett, 1999-ben 60 millió forintot osztottak szét. (325 pályázó intézmény 122 millió forint igényt nyújtott be.)³

- A kollégiumok szerepelnek az 1/1988. (VII. 24.) sz. OM-rendeletben, amely a minimális eszközjegyzéket tartalmazza.
- A kollégiumok tanári óraszámait rendezi a 2001. évi C. törvény 70. § 6. bekezdése.
- A kollégiumok (négy intézmény) részt vettek a Comenius 2000 minőségfejlesztési folyamatban, és eséllyel indultak a Köznevelésért Díj versenyben (3/2002 [II. 15.] OM. r.).
- Az oktatási miniszter módosította a 46/2001 XII. 22. OM-rendeletet, és a 44/2002 (VI. 18.) OM-rendelettel kihirdeti a Kollégiumi nevelés országos alapprogramját. Az alapprogram így keretprogramtervvel egészül ki.
- A 2003. évi költségvetési törvényből kimaradt az étkezési normatíva kedvezményeinek megvonása.

A felsorolt eredmények elérése mellett a szakmai szervezet is erősödött, edződött.

- 1991 óta rendszeresen megjelenik a Kollégium című szakmai lap.
- Több akkreditált kollégiumi pedagógiai stúdiumot kínálnak az egyetemek, főiskolák.
- A szövetség által szervezett multiplikátor képzésben mintegy ezer fő vett részt.
- Rendszeresen megjelennek a kollégiumpedagógia különböző területével foglalkozó kiadványok, módszertani segédanyagok.
- A megyékben, városokban hagyományos rendezvények a kollégiumi diáktalálkozók, kiállítások, pályázatok.
- A kollégiumi diákszövetség tekintélyes ifjúsági szervezetté vált.
- Újjászerveződött a Magyar Pedagógiai Társaság kollégiumi nevelési szakosztálya.

Meg kellett tanulni az érdekérvényesítő munkát, annak taktikáját és technikáját az oktatási törvénykezési folyamatban.

A jelenlegi törvényi változások előkészítése során több izgalmas szakmai kérdés merült fel.

- Hogyan lehet a mai kollégiumok belső világát, tevékenységszerkezetét a mai diákok fejlődés-leléktanilag jellemző sajátosságaihoz igazítani?
- Hogyan lehet bővíteni a tanárok szakmai, módszertani ismereteit a megváltozott viszonyok között?
- Mit tehet még a szakma a kollégiumi rendszer társadalmi elismertségéért?
- Milyen vállalható értékeket közvetítsen a kollégiumi közösségi nevelés az értékválságos világban, értékvesztés állapotban?
- Melyek a kollégiumi nevelés mai funkciói, amelyek hosszú távon élvezik a kormány és a fenntartók támogatását?
- Hogyan illeszthetjük a NAT tantárgyközi területeihez a kollégiumi tevékenységrendszert?
- Hogyan tudjuk hatékonyabbá tenni a kollégiumi foglalkozásokat, hiszen a keretprogram jellegű foglalkozási rendtől idegenkedik a szakma?
- Hogyan biztosítható a kollégiumi nevelés-oktatás személyi feltételrendszere?
- Hogyan védhető ki a „pedagógiai felügyelő” státussá minősítés kötelezősége a törvénytervezetből?

Úgy véljük, a probléma megértéséhez szükséges volt az előzmények ismertetése. E tanulmánnyal az a szándékunk, hogy a szélesebb és szűkebb szakmai közvéleménynek bemutassuk a 78 ezer középfokú kollégiumi nevelésben részt vevő diákot átfogó kollégiumi intézményrendszer gondjait, örömeit. A jelenlegi törvénykezési folyamatban szeretnénk a megkezdett értékek megőrzését biztosítva látni, és segíteni az új, korszerű, szakmai alapú döntéseket a tartalmi fejlesztésben és a humán erőforrás-menedzsmentben. Öröm lehet, hogy a kormányátalakításkor az esélyegyenlőség-teremtés miniszteriális szintre emelkedett. Ez jelentheti gondjaink orvoslásához az újabb ajtón való kopogtatás lehetőségét vagy az érdekérvényesítés elhúzó-dását, lelassulását.

A kollégiumi nevelés-oktatás problematikájának nem alakult ki főiskolai, egyetemi bázisú szakmai háttere, egyetlen tanszék sem vallja magáénak, úgy is fogalmazhatunk, hogy főállásban egy évszázadon át senkinek sem „érte meg” e fontos, de az aktuális politika számára mindig marginális probléma és fejlesztés vállalása.

Tisztelettel felhívjuk az oktatáspolitikai alakítóinak és irányítóinak figyelmét, hogy gondolják meg: az elmúlt 14 évben minden egyes, kollégiumok számára elérhető pályázati forintért szellemi erőforrás szempontjából mintegy ezerszeres személyes, önkéntes, társadalmi munkát kellett kifejtetni. 1990 óta négy kormány alakult, minden egyes kormánnyal és minden évben újra és újra harcba kellett szállni az intézményrendszer költségvetési pozícióiért, szakmai fejlesztéséért, annak ellenére, hogy minden kormány az esélykülönbségek mérséklését hirdette, és minden kormány prioritást adott a vidék Magyarországnak. Jelen törvénykezési folyamatban, szövetségi és szakmai körökben egyre inkább megfogalmazódik, hogy az ügyet a sajtó középpontjába kellene állítani, mert hírértéke csak valami botránynak, valami hangos kivagyiságnak van. Ezt a szándékot eddig a szövetség csillapítani tudta, ugyanakkor látható, hogy az emberek folyamatosan belefáradnak az állandó újrakezésbe, kapcsolatépítésbe, folyamatos érvelésbe.

Fontos lenne, hogy a szakmai közvélemény bekapcsolódjon a kollégiumi szakmai érdekérvényesítésbe, és közösen tegyünk meg mindent annak érdekében, hogy a NAT-felülvizsgálat keretében megtörténhessen a kollégiumi nevelés országos alapprogramjának felülvizsgálata és közös kiadása.

Forrás: Új Pedagógiai Szemle 2003 július-augusztus

Jegyzetek:

1. Gr. Zichy János parlamenti beszéde, 1911. május 19.
2. Oktatási Közlöny, XLIV. 28. szám, 3576. oldal. Az oktatási miniszter szakmai ajánlása a köznevelési kollégiumok részére a Kollégiumi nevelés országos alapprogramja alapelveinek tárgyában.
3. KOMA Lap, 99/2. 62. oldal.

A tanári hivatás és a munkaerőpiac

(Összefoglaló)

"A tanárok minősége valószínűleg a tanulók eredményeinek egyik leginkább meghatározó tényezője."

A szerző azt az OECD-elemzést összegzi, amely szerint a tagországok jó részében az oktatás expanziója, valamint a pedagóguspálya presztízsének csökkenése miatt jelentős tanárhány várható. A tanítás és tanulás minőségének fejlesztése című program keretén belül ezzel az áttekintéssel - a tanárhány megfelelő kompenzálása mellett - a tanítás minőségének fejlesztésére irányuló erőfeszítésekhez kívántak szakmai segítséget nyújtani. Az összeállítás öt területet érint, ezek a tanárok iránti kereslet, a szükséges tanárlétszám biztosításának lehetőségei, a tanárok piacát alakító szerkezeti elemek, a jelenlegi tanári gárda jellegzetességei, valamint a tanítás minőségi követelményeinek a kérdései.

A tanárhány összefüggéseiről

A tanulmány felhívja a figyelmet a szakma előregedésével kapcsolatos jelenségekre, hiszen a folyamatos nyugdíjazás okozta gondok, és a továbbképzési szükségletek kielégítése egyaránt komoly költségvetési vonzattal bír. Ez a jelenségcsoport, valamint a szakma presztízsének csökkenése sok helyütt tanárhányhoz vezetett, ám ez gyakran nem mennyiségi, hanem minőségi hiány - a kevés szaktanár mellett helyenként sok az állástalan fiatal pedagógus.

A tanárhány jelenségei megmutatkoznak a tanítás minőségét sokak szerint meghatározó tanár-tanuló arány általánosan tapasztalható romlásában is. A diák-tanár arány a nyolcvanas évek közepétől-végétől fokozatosan romlik.

A tanárhány kialakulásában nagy szerepet játszik a tanárok pályaelhagyása is. Az OECD-vizsgálatok a pályaelhagyás okait a következő jelenségekben találták meg: az iskola személyes döntése, a tanárok elégedetlensége, személyes okok, más munkakör vállalása, nyugdíjazás.

A pályaelhagyás egyik döntő indokának tartott kiegészítés-elhagyás jelenségével az OECD-szakértők jelentései nem foglalkoznak.

A pedagógusok egyik országban sem tekintik a fizetésüket elfogadhatónak vagy megfelelőnek. Az OECD-szakértők a tanárhány megoldására irányuló stratégiák fő

elemei a pénzügyi ösztönzés különböző formái, valamint a képzési-támogatási programok, amelyek kiegészül(het)nek különféle kiegészítő kedvezményekkel, illetve a tanárokért való nemzetközi versengés gyakorlatával is.

A tanárhány mellett az OECD-tagországokban előfordul a tanárfelesleg problémája is, amit egyes szakértők egyenesen a piacorientált társadalmak jellemzőjének tekintenek.

A tanárok iránti igények jellegzetességei

Általánosságban elmondható, hogy a tanárok iránti igény is rétegződik, tantárgyak, korosztályok, régiók és a mindenkori tanulók speciális igényei szerint, ez utóbbiak alakulásában pedig rendkívül sok tényező játszik szerepet, többek közt az osztálylétszámokkal kapcsolatos mindenkori lehetőségek és elvárások.

Nemzetközi összehasonlításban nem találunk olyan tudományosan bizonyítható adatokat, amelyek szerint az osztálylétszám és a tanulmányi eredmények között szignifikáns vagy legalábbis értékelhető kapcsolat lenne, mégis gyakori igény a kis létszámú osztályok létrehozása. Ez azonban egyrészt drága megoldás, másrészt egyáltalán nem biztos, hogy rendelkezésre áll-e mindenkor kellő mennyiségű, megfelelő színvonalú tanár, vagyis hogy az oktatás minősége nem romlik-e az osztálylétszám csökkentésével. Az OECD-szakértők nem térnek ki annak a feltételezésnek a vizsgálatára, miszerint a tanárok iránti keresletet befolyásoló tényező lehet a diákok tanulmányi idejének hossza is.

A tanári kínálat kérdései

A tanárok által nyújtható szolgáltatások kínálata is elsősorban a pálya aktuális vonzeretétől függ. Az OECD-szakértők megfigyelték, hogy jelentős az a különbség, ahogy a férfiak és a nők a szakma vonzeretét növelni kívánó ösztönzőkre reagálnak. A fizetésemelések és jutalmak közvetlen hatása elsősorban a nők számára meghatározó jelentőségű. Az előléptetések, karrierlehetőségek iránt viszont a férfiak bizonyulnak sokkal fogékonyabbnak. Úgy tűnik tehát, hogy megfelelő életpályamodell kialakításával vissza lehetne csalogatni a férfiakat is a tanári pályára. Az OECD-jelentés foglalkozik a tanárok szempontjából fontosnak tartott munkafeltételek elemeinek a bemutatásával is.

A tanári piacot kialakító strukturális elemek

Az OECD-összeállítás számba veszi a tanári piacot befolyásoló egyéb elemek szerepét is. Elsőként a kormányzati beavatkozás lehetőségei kerülnek szóba, amelynek központi, regionális és helyi szintjéről is megállapítja, hogy politikailag igen könnyen manipulálhatók. Ez viszont megnehezíti a fejlesztési igények és lehetőségek objektív megítélését. Komoly befolyást gyakorol a tanári piac alakulása tekintetében a szülők iskolaválasztási hajlandóságának alakulása is. A folyamatban szerephez jutnak a pedagógusok szakszervezetei is.

A tanítás minősége

A tapasztalatok szerint a tanítás minőségét a tanítási környezet és a tanulói eredményesség különböző elemeinek összekapcsolódása teremti meg. A tanítási környezet domináns elemeit a sok tényezőt magában foglaló iskolai környezet, illetve az alkalmazott tanítási technikák jelenítik meg. A tanítási technikák meghatározó jellegzetességei elsősorban a tanár és a tanulók közötti kölcsönhatások, az osztályban használt anyagok és erőforrások, a tanulók iskolai és otthoni tanulmányainak jellegzetességei, valamint a tanulók előrehaladásának becslése területén érezhetők.

A tanári munka minősége - az OECD-szakértők megállapításai szerint legalábbis - megfigyelhető-leírható és nem megfigyelhető-nem leírható elemekből áll. A kutatók az első csoportba sorolják az iskolai végzettség típusát, a képesítés státusát, a tesztelt tudományos képességeket, a tanítási gyakorlatot és a tanítás közbeni továbbképzések szintjét, tartalmát. A második csoportba kerülnek a verbális képességek, a kommunikációs képességek, a csoport- és az osztálymunkára való képességek, a tanítási motiváció, a tanulók sikerei iránti elkötelezettség, rugalmasság, kreativitás, feladatorientált viselkedés, illetve az utasítások céljainak megglátására való képesség.

A tanítás minőségének pontos meghatározása a kutatók szerint rendkívül nehéz feladat, mert nincsenek kidolgozva azok a mutatók, melyek alkalmasak lehetnének a diákok eredményeire gyakorolt hatásmechanizmusok megjelenítésére.

Nincsenek egyértelmű adatok a tanárok tárgyi tudásának pozitív hatásaival kapcsolatban, illetve a tanárképzés minőségének az oktatás minőségére gyakorolt hatásáról sem.

A tanári minőség kérdése is felveti azt a kérdést, hogy a fizetések közvetlen hatással vannak-e a tanári teljesítményre vagy sem. Az ismert adatok, érdekes módon, nem jeleznek szoros pozitív kapcsolatot e két tényező között.

Forrás: Új Pedagógiai Szemle

Pár szó a környezeti nevelésről

A nemrégiben módosított közoktatási törvény értelmében 2004 tavaszáig minden közoktatási intézménynek be kell építenie saját pedagógiai programjába a környezeti nevelést. Sok iskolában már léteznek a témához kapcsolódó tanórai és tanórán kívüli elfoglaltságok, számos intézményben azonban még hiányoznak a környezet- és természetvédelemmel összefüggő programok.

A környezeti nevelés főszereplői a diákok: ők azok, akiknek el kell sajátítaniuk a természetvédelemmel és a természeti kincsek megóvásával kapcsolatos legfontosabb ismereteket. A diákok azok, akik a későbbiekben felelősséggel tartoznak az őket körülvevő környezet állapotáért, az erdők és vizek tisztaságáért, és ugyancsak a fiatalabb generáció az, amelynek képesnek kell lennie arra, hogy saját utódainak is átörökítse a megtanultakat.

A jövő év tavaszáig azonban nemcsak a fiataloknak kell új ismereteket magukévá tenniük - a pedagógusok és más, gyermekekkel foglalkozó szakemberek számára is kihívást jelent a környezeti nevelés iskolai keretek közötti megszervezése és kivitelezése. Bár számos intézményben már ma is foglalkoznak

a diákok ez irányú oktatásával - tanórán vagy tanórán kívüli elfoglaltságok során -, még mindig vannak olyan intézmények, ahol a környezetvédelem és a természetvédelem tanítása háttérbe szorul.

Azoknak az intézményeknek, amelyekben egyelőre gyerekcipőben jár a környezeti nevelés, számos segítség létezik: a pedagógusok továbbképzések és kiadványok révén sajátíthatják el a későbbiekben továbbadandó információkat és azokat a módszereket, melyekkel képesek lesznek a megszerzett tudást hatékonyan oktatni.

Az Országos Közoktatási Intézet 2003 tavaszán a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium megbízásából kutatást végzett a magyarországi általános és középiskolák környezeti nevelési tevékenységéről. A kutatás helyzetértékelést ad a jelenlegi hazai környezeti nevelési gyakorlatról, megmutatja a legfontosabb problématerületeket, és a javaslatokat fogalmaz meg a legsürgősebb fejlesztési irányokra.

Bár a Nemzeti Alaptanterv közös követelményként jelöli meg a környezeti nevelést, az iskoláknak lehetőségük van azt önálló tárgy vagy modul tárgy keretében is oktatni. Az interjú során azt is vizsgálták a szakemberek, hogy hány iskolában jelenik meg a környezeti nevelés integráltan, illetve külön

órakeretben. Az eredmények tanúsága szerint az iskolák 85%-ban integráltan oktatják a környezeti nevelést, és mindössze 4%-ra jellemző az, hogy inkább külön órakeretben oktatják, a maradék 11%-ban egyformán oktatják integráltan és külön órakeretben is.

A kutatás eredményei szerint tehát a környezettudatos magatartás kialakítása többféle formában is megvalósítható. Ahhoz, hogy az adott intézmény saját pedagógiai programjába illeszkedő környezeti nevelési stratégiát tudjon kidolgozni, szükség van arra, hogy a tervezés és kivitelezés során a pedagógusok közös munkájuk során az adott iskola belső környezeti, tárgyi feltételeit is szem előtt tartsák, és figyelembe vegyék az összes - tanórai és tanórán kívüli - lehetőséget. Ezen túl a megfelelő környezeti nevelési program kidolgozásának az is elengedhetetlen feltétele, hogy a diákokat is bevonjuk a szervezői munkába, hiszen csak az ő segítségükkel tudunk olyan módszereket kidolgozni, melyek a későbbiek - a megvalósítás - során hatékonyan bizonyulhatnak.

Cikkünkhöz felhasznált anyagok:

- Havas Péter - Széplaki Nikolett - Varga Attila: A környezeti nevelés magyarországi gyakorlata
- Orgoványi Anikó: Szemléletváltó közoktatás MENTOR folyóirat 2003. novemberi száma

IV. Környezetvédelmi Konferencia Dráva Völgye Középiskola Kollégiuma

Középrigóc 2003. október 11-12.

A gyönyörű természeti környezetben lévő kollégium adott ismét helyet és lehetőséget a IV. Környezetvédelmi Konferenciának. Rendkívül érdekes előadások hangzottak el a környezetvédelemmel, az erdei iskolák szerepével, az erdőgazdálkodással, a természetvédelemmel kapcsolatban.

Természetesen a tájvédelem mellett a szakmai jellegű kérdések is terítékre kerültek. Előadás hangzott el Benda Jánostól, a KSZ szakmai ügyvivőjétől a közoktatási törvény kollégiumokat érintő változásairól, a kollégiumi pedagógiai programok módosításának kér-

déseiről, a nevelőmunka fejlesztésének feladatairól. A környezeti nevelés témakörében a pedagógiai program barcsi kollégiumban történő gyakorlati megvalósításáról is szó esett Pór Gábor előadásában. Lehetőség volt a problémák megbeszélésre, a szerzett tapasztalatok átadására is. A konferenciát másnap séta és hajóki-

rándulás zárta. Bízunk abban, hogy egyre több kollégium szervez hasonló tartalmú, és színvonalas konferenciát a kollégiumi nevelés, a szakmai fejlesztés érdekében.

- Szerk. -

Jubileumi ünnepség az egri Wigner Kollégiumban

Az egri Wigner Jenő Műszaki, Informatikai Középiskola Kollégiuma ez év novemberében ünnepelte fennállásának 30. évfordulóját.

Az ünnepségen a város alpolgármestere, a pedagógiai intézet vezetője, a közoktatási iroda munkatársai és Heves megye kollégiumainak számos képviselője mellett hajdani diákok és nevelőtanárok sokasága emelte az est hangulatát.

A műsort kezdő szavalatot követően **Benda János**, a Kollégiumi Szövetség ügyvivője tartott ünnepi beszédet. A kollégiumok társadalmi szerepét, a kollégiumi élet sajátos varázsát, a diákok és a nevelők együttműködésének jelentőségét hangsúlyozva kívánt további sikereket az intézmény valamennyi lakójának és dolgozójának. A megjelentek körében nagy tetszést kiváltó gesztusként átadta **Bulejsza József**nek, a kollégium vezetőjének a szövetség erre az alkalomra készített díszes oklevelét. Az ünnepi köszöntő után az elmúlt 30 év legfontosabb eseményeinek ismer-

tetésére került sor a kollégium készülő jubileumi évkönyve alapján.

A diákok műsorában egy egyedi módon előadott legényes néptánc, egy kollégiumi életképet parodizáló próza – mely a diákoldalon olvasható – és egy rézfúvószenekar könnyűzenei összeállítása nyújtott tartalmas élményeket.

Az ünnepség ideje alatt kivetített fotókon elevenedtek fel az elmúlt három évtized legemlékezetesebb pillanatai.

A műsort követően a vendégek megtekintették a kollégium elmúlt évben magvalósított beruházásait. A tetőtér beépítése során egy számítógépterem, egy előadóterem, egy társalgó, egy diák-önkormányzati és egy szakköri szoba kialakítására került sor. Az épület negyedik szintjén tíz szoba és a közösségi helyiségek teljes átalakítása és berendezése már minden szempontból megfelel a felszerelési- és eszközjegyzékben előírt követelményeknek.

Az intézmény társalgójában megrendezett fotókiállításon a régi idők képei

mellett az érdeklődők megtekintették a kollégium teljes felújítására készült, a XXI. század építészeti jegyeit tükröző látványterveket is.

Az estet kötetlen beszélgetés zárta, melyen a múlt felidézése mellett a jelen és jövő feladatai is terítékre kerültek

Kiss Ferenc

100 éves a NAGYKÁLLÓI KOLLÉGIUM

Mint ahogy arról az előző számunkban is beszámoltunk, 2003 októberében ünnepelte fennállásának 100. évfordulóját a nagykállói középiskolai kollégium.

Ebből az alkalomból október második hétvégéjén került sor a centenáriumi ünnepségre, amely szombaton reggel a művelődési központban kezdődött. Ünnepi ülésen a kollégium volt diákjai emlékeztek vissza diákeveikre.

A centenáriumi ünnepségekről most képes beszámolót is közlünk a jeles eseményről.

Az ünnepi ülés felszólalói

Fergeteges néptánci

Koszorúzás

Országos Kollégiumi Diáktalálkozó

Kalocsa 2003.

Az új vezetőség

Fuchsné Hattinger Zsuzsanna, Juhász József, Pethes Zoltán tanárok, Tuza Kornélia, Sokó Eszter, Szegedi Csilla, Kállay Andrea, Szabó Anita, Vancsik Péter, Kovács Péter, Hajdú Dávid tanulók

Az esti vetélkedő

Vancsik Péter jelölése a vezetőségbe

Tájékoztató előadása kollégium életéről

Az eseményt a helyi rádió is nagy figyelemmel kísérte

Gulyás Béla igazgató bemutatja a kalocsai kollégiumot

Felhívás

a „Legügyesebb Kollégista” játékos vetélkedőre

A Toldi Miklós Élelmiszeripari Középiskola, Szakiskola és Kollégium nevelőtestülete és diáktanácsa ebben a tanévben a tatai József Attila Kollégium hagyományaihoz hűen megrendezi az országos „Legügyesebb Kollégista” játékos vetélkedőt, melyre szeretettel várja valamennyi megye egy-egy kollégiumának csapatát.

A Kollégiumi Szövetség megyei elnökei gondoskodnak a megyei versenyek megszervezéséről, melynek alapján a legjobb csapatok vesznek részt az országos megmérettetésen.

A megyei versenyeket kérjük, hogy **2004. január 12-ig** lehetőleg rendezzék meg, hogy ezt követően azonnal jelentkezni tudjanak az országosra.

Az országos verseny időpontja: **2004. január 30-31. - február 1.**

Helyszíne: **Toldi Miklós Élelmiszeripari Középiskola, Szakiskola és Kollégium**
2750 Nagykőrös, Ceglédi u.24.

Részvételekre számítunk, jó felkészülést, várunk benneteket!

A rendező intézmény nevében:

Mizsei Mariann
D.Ö. elnök

Dr. Csapóné Fegyvári Zsuzsa
kollégiumvezető

A Patkányfészek

- avagy kollégiumi életképek

Baráz Csaba, 37 éves kollégiumi nevelőtanár vidáman baktat fel a lépcsőn. Füttyörészik, ajkain felcsendül egy Beatrice szám. Amint azonban a második emelet első ajtájához ér, jókedve tovaszáll, mosolya lehervad, a „Nyolc óra” című számot, pedig mintha elvágták volna. Baráz erőt gyűjt, hogy benyisson a vészjóslóan zöld ajtón, melyen fekete gyászbetűkkel írva a 208-as szám áll...

Oh, a szoba! Paradicsom lenne egy művészek! Pillanatkép 21:45-kor: Bambula a gitárját búgátja, Marduk zoknit párosít és (valószínűleg emiatt) óbégat, Taz szerepjátékos könyveit bújja nem kis izgalommal, jómagam egy fél bagett és két üres konzervdoboz társaságában mint az ételmaradékok Buddhája trónolok az asztalon. A szobát lágyan átszővi az anarchia: a hamvába hullt Fönixes zászló (nem tudta megtartani a cellux) melletti kukában izlésesen összehajigált, változatos szemétfélék csendélete látható, a fiókokban barokk kenyérszeletek várnak arra, hogy egy hét múlva keménységükből adódóan fegyverként funkcionáljanak, a szekrényekben ajtónyitásra lavínként kizúduló ruhatömeg gubbaszt bé-

késen. Oh, ha a szekrények mesélni tudnának! Cigiért becsövelő kollégistákról, málnaszörp + fehér póló + félévnyi erjedés által létrehozott kombinációról, itt felejtett poszt-szovjet katonáról (na jó, ilyenmel még nem találkoztam, de fennáll a lehetősége!) szövegelnének naphosszat. Még szerencse, hogy a szekrények nem tudnak beszélni! Itt vannak azonban a földön heverő papírflecnik, dolgozatok és más irományok, melyből egy grafológus röhögve kiismerné lelkünk titkait – más kérdés, hogy jobb érzésű grafológus ide be nem tenné a lábát. A polcokon tanyázó könyvtömeg néha az absztrakt ágyneműre zúdul, ezzel ellensúlyozva a falon poszter helyett függő Sógor bakelit (és arany) lemezből áradó békét s harmóniát. A Jin és Jang párosítása ez, az egyensúly megtestesülése. A harmóniát körülölelik a falak, melyek eredetileg fehérek voltak, ma már azonban található rajtuk pár piros folt – Bambula kis gumigömbjének, közismertebb nevén takonylabdának nyomai – ez azonban senkit sem zavar, lévén hogy a piros pöttyös az igazi. Az összképhez még hozzátartozik a kissé fülledt, de a szobába lépőkben mély be-

nyomásokat keltő illat, melyet még egy méretesebb görény-familia is csak évek fáradtságos munkájával tudna kialakítani. Mindez a napnál fényesebben ragyogó neoncsövek (4-ből 2 ha működik) alatt...Paradicsom egy művészek.

Kár, hogy Baráz Csaba nem művész. Szerinte a szoba disznóól, vagy legalábbis patkányfészek, ahol még a patkányokat is látni véli. Ez azért nem teljesen igaz, az utolsó szobában megforduló állat a Gézuka nevű pók volt, akit Marduk pókiszonyból kifolyólag, „Legjobb védekezés a támadás” felkiáltással agyonnyomott. Bár ahogy Bambulát elnézem, kétséges, hogy tényleg Gézuka volt az utolsó állatunk. Baráz nem érti, hogyan élhetünk itt és így, s hogyan szerethetjük ezt az életformát, hisz látszólag nincs magánéletünk, lévén hogy négyen vagyunk összezárva, továbbá a szoba sem a miénk, ahová visszavonulnánk ha magányra vágyunk...Valahogy mégis...

Csillagfényes éjszakákon, mikor csönd honol a szobában (értsd: Taz nem szuszog, Marduk nem horkol és Bambula sem morog az előzőek miatt), úgy érzem, itt a helyem. Biztonságban vagyok, hisz ez a második otthonom: A Patkányfészek.

Pál Balázs
12. évfolyamos kollégista